

**elena
hidvéghyová-
yung**

**ked'
anjeli skladajú
plachty**

**keď
anjeli skladajú
plachty**

**elena
hidvéghyová-
yung**

**keď
anjeli skladajú
plachty**

slovar

Text © Elena Hidvéghyová-Yung 2026

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o.,
Bratislava 2026

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-7813-9

*Lucii a Tomášovi,
mojim vzácným súrodencom*

*Teraz sa mi zdá, že píšem o matke,
aby som ju pre zmenu ja priviedla na svet.*

Annie Ernaux: *Žena*

I	Rekviem – Introitus	12
II	Fragmenty a súradnice mojej mamy	18
III	Rekviem – Lacrimosa	54
IV	Plôšky sludy v granite – zrkadlá minulosti	86
V	Rekviem – <i>Da capo al fine</i>	128
VI	Súkromné teórie a podivuhodné úvahy (o smrti)	160
VII	Rekviem – <i>Fine</i>	188

Mami... do tejto knihy môžem dať všetko, celú svoju dušu a životnú skúsenosť. Lásku k tebe i lásku k Bohu. Aj všetky ostatné milované témy: spiritualitu, zmyslosť, nuansy jazyka... Vzťah matky a dcéry – dokonca naprieč generáciami; partnerskú lásku i jej (ne)naplnenie, osud i posledné veci človeka. A ešte: poéziu, sny, spomienky, hypotézy, staromilstvo, mystiku... i pátos.

Áno, úplne všetko.

Rekviem – Introitus

Keď začiatkom apríla prišla z onkológie správa, že je to otázka veľmi krátkeho času, začula som v diaľke gong. Trvalo to len niekoľko okamihov a vzápätí som ho zapudila. Nechcela som počuť ten zlovestný zvuk; odháňala som ho.

Lenže údery časomieri sa vynárali; temné odpočítavanie posledných momentov pozemského bytia pre moju mamu. Niečo vo mne, moje intuitívne ja, vedelo, čo sa deje. Niečo iné v mojej hlave (moje romanticko-idealistické ja) si to nepripúšťalo. Myšlienku o blížiacom sa konci som nebola sprvu ochotná prijať, búrila som sa odmietaním pravdy.

Moja mama definitívne odchádza – ten proces sa spustil – a ja som to vedela i nevedela. Chápala i nechápala. Stále som verila, že to nie je pravda. (A pritom: *Pravda vás oslobodí*. Roky tomu verím.) O osem dní neskôr – v to pamätné ráno – bolo jasné, že koniec je na dosah ruky. Už som bola uzrozumená, v pravde na čas oslobodená.

V skutočnosti predzvesť maminho blížiaceho sa odchodu mi prebleskla v hlave prvý raz ešte skôr – pár dní pred informáciou z onkológie.

Bola covid-lockdownová Veľkonočná nedeľa, všetci pozatváraní doma. Od mojej sestry, ktorá žila pri mame, prišla stručná esemeska: *Mamina chce, aby ste si to vypočuli aj vy s Tomášom*. Priložená bola nahrávka z diktafónu. Znelo to osudovo, niečo veľmi závažné nám mama chce oznámiť. Jadrom dlhšej hlasovej správy boli slová: „Nech mi nikto nehovorí, ako budem behať po záhrade – lebo jar je tu; všetko sa lepšie, aj ja sa budem lepšie. Nechcem, aby ste mi to vnucovali, lebo to nie je pravda.“

Vtedy som spozornela. Stredom oblohy preletel orol so siedmimi beda. Predtucha; rýchlo som ju však

odohnala. Ľadová ruka mi zovrela srdce, ale vzápätí som tie vnemy vytesnila. Nie, nie, nie... to nemôže byť pravda. Nejaká časť mňa tvrdila: ešte nie. Chcela som tomu veriť. A s tým som sa na pár dní uspokojila.

29. 5. 2021 **Agresívne a hypervitálne**

Odkedy sa mi mama zdôverila, že si v prsníku nahmatala hrčku veľkosti slivky, vedela som: na dráhe jej života sa niečo dalo do pohybu. Neprebádateľný mechanizmus tajomstva. Na pôvodnej trajektórii nebeského telesa sa začali odohrávať zmeny, nové zakrivenia. Pribudli nečakané súradnice. Možno ten proces trval už minimálne dva-tri roky, len sme o tom nevedeli. (Bola som málo senzibilná na mamin organizmus? Keby som žila pri nej, bolo by to iné? Zavnímala by som niečo?)

Už nič nebude také ako predtým. Hoci možných vysvetlení obávanej hrčky bolo viac, tušila som, že to je „to“. Keď bola zakrátko diagnóza čierna na bielom, vedela som, že vždy keď sme spolu my dve, sme vlastne tri: mama, rakovina a ja. Tichý spoločník, či skôr nevítaný hosť; tieň, bez ktorého to nešlo. Akoby nás tá tretia bytosť neustále pozorovala, načúvala, číhala, do všetkého nenápadne vstupovala, mlčky kibicovala. A občas aj rýpala, so všetkou zákernou perfídnosťou.

Rakovina nielenže vyžiera a požiera telo – stroví jeho zdravé bunky –, ale zároveň si vyrába svoje vlastné, extrémne čulé a vitálne. Choroba priam chrlí svoje zdivočené potomstvo; agresívne a hyperaktívne (kukučie mláďatá). Najprv sa niečo zdravé zvrhne na patologické a potom sa už rúti lavína: ... *a bunka oborila sa na bunku, s úmyslom vraždy, s besom skaziteľa. Zem stene, piští vzduch, rvú vlny vód. Telo aj duša stene, piští, „rve“.* Telá a duše navôkol stenú, pištia, rvú... Choroba pridáva do obehu svoje prebujnené, parazitujúce deti.

Je ich postupne ako piesku na brehu mora. Zálaha, záplava; zatopenie pevniny, kde pulzuje život, rastú stromy a spievajú vtáky. A hoci to nemusí byť – chvalabohu – pravidlom, rakovina občas všetko zadusí. Zaškrť. Škrť cez rozpočet.

Celý čas je v hre otázka: Kto je silnejší? Kto je pánom v dome konkrétneho tela – majiteľ či nepozvaný hosť?

Pomerne dobre to znázorňuje obraz šťavnatého, pestovaného trávnik. Keď sa doň zahryzne pýr, púpava či iná zelina, sviežu žiarivozelenú trávku postupne vydusí. Burina sa sama poľahky vysieva, rastie do výšky, šírky i hĺbky, všetko pohltí a stane sa paňou celého teritória. Trávnik postupne podľahne, ak nie je spustený protiútok; rozpúta sa zúrivý zápas – kto z koho.

Nakoniec však stále ostáva zeleň – život, a niekomu sa môže páčiť aj živelná sila prírody mimo „umelo“ pestovaného porastu – v tom zmysle tá paralela nesedí. Burina ako metafora je predsa len o kúsok menej desivá ako diagnóza s predponou C. Napríklad C50: kód pre zhubný nádor prsníka.

2. 6. 2021 **Zelina zlá, zelina dobrá**

Včera sme v maminej záhrade spolu s deťmi trhali aj s koreňom rozbláznený brečtan, povojník, vysiate drevité stonky orgovánu a drobunké javorčeky. Zlá zelina nevyhynie, vraví sa. V prírodnom priestore (záhrady) to platí neomylné. Vitalita buriny a divokého porastu vždy mnohonásobne prevyšuje ušľachtilé, nebodaj chránené, s láskou pestované rastliny a kvety, najmä tie nižšieho vzrastu s jemnou stonkou.

Ak by to malo byť aplikované na svet ľudí, ide o dosť bizarný výrok. Akoby citliví, láskaví a obetaví ľudia vznešeného ducha zomierali skôr, akoby ich ľahšie zo

seba striasol Strom života než tých druhých – hrubozrn-
ných, drsných, nekultivovaných, bezohľadných...

Ako to je vlastne?

Nedávno som počula slávneho amerického psychiatra prednášať o náchylnosti na choroby, ako je rakovina. Z jeho vyše päťdesiatročnej skúsenosti vyplýva, že ove-
ľa viac než genetika k tomu prispievajú nezdravé vzorce
v ľudskej mysli. Zjednodušene povedané, ak človek ne-
myslí dostatočne na seba a svoje potreby rôzneho dru-
hu. A teda pes je zakopaný predovšetkým v nedostat-
ku zdravej, blahodarnej sebalásky. Macošský prístup
k sebe samému – neraz problém najmä u ľudí, ktorí sú
neskutočne obetaví a láskaví.

Zdravé hranice seba: pomerne frekventovaná téma
v súčasnosti. Poznať ich, cítiť ich vo svojom vnútri vô-
bec nie jednoduché. Lebo hranica medzi (bezohľadným)
egoizmom a citlivým vnímaním vlastných oprávnených
potrieb (občas v pude sebazáchovy) nie je vždy jasná.
Teda aspoň mne určite nie. Rovnako ako hranica me-
dzi zmysluplnou, veľkodušnou láskou na jednej stra-
ne a sebadeštruktívnou mučeníckou obetou na strane
druhej. Takou obetou, ktorá narúša vnútornú integritu
a môže byť fatálna.

Ako si ochrániť posvätné územie duše... aj to patrí
k témam, o ktorých som sa s mamou chcela porozprá-
vať viac, do hĺbky – no nestihla som.